

2016թ. ընթացքում իրականացված աշխատանքները

1. Մշակվել է և ՀՀ ԱԺ կողմից ս. թ. սեպտեմբերի 28-ին ընդունվել է **«Մաքսային կարգավորման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը** (ՀՕ-146-Ն), որով մինչև 200 եվրոյին համարժեք գումարի չափով ապրանքների ներմուծումն ու արտահանումն ազատվել է մաքսավճարի գանձումից՝ առանց որևէ լրացուցիչ սահմանափակում նախատեսելու (ներմուծվող կամ արտահանվող ապրանքների գործարքների պարբերականություն, քաշ և քանակ), ինչպես նաև տնտեսավորող սուբյեկտներին հնարավորություն է տրվում ինքուրույն կատարելու մաքսային ձևակերպումներն՝ առանց մաքսային ձևակերպումների որակավորում ունեցող մասնագետի (մաքսային բրոկեր) ներգրավման:

Ներկայումս ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծ է պատրաստվում «Էլեկտրոնային եղանակով մաքսային հայտարարագրման իրականացման և մաքսային ձևակերպումների մասնագետի որակավորում չունեցող անձանց՝ մաքսային հայտարարագրման ավտոմատ համակարգ մուտք գործելու կարգը» սահմանելու նպատակով:

2. Երևանի քաղաքապետարանի հետ համատեղ մշակվել է ՀՀ ԱԺ կողմից ս.թ. հոկտեմբերի 4-ին ընդունվել է **«Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը** (ՀՕ-150-Ն), որի նպատակն է ՓՄՁ սուբյեկտների և խոշոր տնտեսավարողների համար տեղական տուրքերի և վճարների գանձման հարցում կիրառել տարբերակված մոտեցում՝ կախված առևտրի օբյեկտների մակերեսներից: Մասնավորապես, դրանք տարանջատվել են 6 խմբերի՝ 1-ին խումբը մինչև 26 ք.մ.՝ տուրքի չափը սահմանելով մինչև 10.001 դրամ, 6-րդ խումբը 501 և ավելի ք.մ. շինություններ մինչև 100.001 դրամ տուրքի չափով:

3. Ներկայացվել է Ազգային Բիզնես Ինկուբատորի ստեղծման հայեցակարգը: Հայեցակարգի գաղափարը քննարկելու համար կազմակերպվել են տարբեր շահագրգիռ կազմակերպությունների հետ հանդիպումներ: ՀՀ-ում դրա ներդրման հնարավորությունների ուսումնասիրման նպատակով հրավիրվել է Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի գործարարության աջակցման գրասենյակի միջազգային փորձագետը, որի ուսումնասիրությունների հիման վրա ՀՀ կառավարության աշխատակազմ է ներկայացվել «Հայաստանում ինկուբացիոն համակարգի զարգացման հիպոթեզ» զեկույցը:

4. ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության և Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ) համանախագահությամբ մեկնարկվել է «Սիրիացի փախստականների տնտեսական ինտեգրում» ծրագիրը, որի շրջանակներում ս.թ. մայիսի 19-22-ը կազմակերպվել էր «Տնտեսական հնարավորությունների շաբաթ» ֆորումը, որի նպատակն էր խթանել սիրիահայերի շրջանում ձեռնարկատիրությունը և մասնագիտական կողմնորոշումը:

Ֆորումի 4 օրերի ընթացքում կազմակերպել էր ցուցահանդես, որտեղ սիրիահայերի կողմից Հայաստանում հիմնած ավելի քան 50 մասնավոր կազմակերպություններ ներկայացրեցին իրենց արտադրանքն ու ծառայությունները:

5. Ուսումնասիրվել են «Մաքսային միության մաքսային սահմանով տեղափոխվող ապրանքների մաքսային արժեքը որոշելու» համաձայնագրի ընթացակարգերը և դրանց կիրառման ընթացքում առաջացած խնդիրները՝ մաքսային արժեքի որոշման առումով և դրանցով պայմանավորված մրցակցության սահմանափակում կամ նման պատկերացում առաջացնող երևույթները:

Նշված խնդիրների լուծման նպատակով մշակվել է համապատասխան առաջարկություն, որով նախատեսվում է.

- ստեղծել նույնանման և համանման ապրանքների՝ նվազագույն մաքսային արժեքների տվյալների՝ առցանց հասանելի բազա, որը հիմք կհանդիսանա տվյալ ապրանքների մաքսային արժեքների հաշվարկման համար:

Առաջարկի իրագործումը հնարավորություն կընձեռի.

- արդյունավետ կիրառել համաձայնագրով նախատեսված ընթացակարգերը,
- բացառել մաքսային մարմինների կողմից խտրականությունների կիրառումը,
- նվազեցնել կոռուպցիոն ռիսկերը,
- իրազեկ լինելով նվազագույն գնով իրականացված մաքսազերծման գործաքներին պարտադրված չլինել մաքսային արժեքի կամայական (բարձր արժեքով) հաշվարկի հիման վրա և օրենքով նախատեսվածից ավելի գնով պարտադրվող մաքսազերծում իրականացնելուց՝ խուսափելով բարձրացնել տնտեսվարողների՝ հատկապես ՓՄՁ սուբյեկտների մրցունակությունը ներկրված ապրանքների կամ հումքի հետագա շրջանառության ժամանակ:

6. ՀՀ պաշտպանության մարտական գործողությունների ժամանակ զոհված անձանց ընտանիքներին աջակցելու նպատակով ՓՄՁ զարգացման վարչության կողմից մշակվել է «Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների հետևանքով զոհված (մահացած) զինծառայողների և նրանց հավասարեցված անձանց ընտանիքների համար կայուն եկամտի աղբյուրի հնարավորության ստեղծման նպատակով սեփական ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման, ինչպես նաև նրանց ինքնազբաղվածության (չիրականացնելով ձեռնարկատիրական գործունեություն) ապահովման եղանակով պետական աջակցության տրամադրման կարգը» հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը (այսուհետ՝ Նախագիծ):

Նախագծով նախատեսվում է աջակցել զոհված անձանց ընտանիքներին՝ սեփական ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման, ինչպես նաև նրանց ինքնազբաղվածության ապահովման համար՝ կայուն եկամտի աղբյուրի հնարավորություն ստեղծելու եղանակով, որը կարող է լինել անտոկոս փոխառությունների կամ տարաժամկետ վճարման պայմանով գույքի տրամադրման միջոցով:

7. ՀՀ կառավարության ս.թ. ապրիլի 28-ի թիվ 415 որոշմամբ կատարվել է փոփոխություն, որն ուժի մեջ է մտել ս.թ. օգոստոսի 1-ից և համաձայն որի ՀԴՄ-ի կտրոնի վրա պետք է նշել փաստացի վաճառված ապրանքի անվանումը, տվյալ տնտեսվարող սուբյեկտի հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթերում կամ գույքագրման ցանկում առկա անվանմանը համապատասխան:

Փոփոխությունը նպատակ ունի տնտեսվարող սուբյեկտներին թույլ տալ խուսափել ապրանքների ետ վերադարձի ժամանակ հնարավոր թյուրիմացություններից, կտրոնի վրա առավել հարմար ձևով նշել իրենց կողմից վաճառվող ապրանքի հստակ և փաստացի անվանումը, ՀԴՄ-ի կտրոնների վրայի ապրանքների անվանումներն օգտագործել տարբեր հաշվետվությունների կազմման ժամանակ միաժամանակ սպառողներին մատչելի և հասկանալի ձևով տեղեկություն ունենալ գնված ապրանքի անվանման մասին:

8. ՓՄՁ ոլորտի վիճակագրական տվյալների հավաքագրման և համապատասխան վիճակագրության վարման նպատակով ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի հրամանով ստեղծվել է աշխատանքային խումբ, որի աշխատանքների արդյունքում կլրամշակվի «Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության ոլորտի վերաբերյալ տեղեկատվական հենքը Հայաստանում» զեկույցը և ՓՄՁ վիճակագրական ցուցանիշների մեթոդաբանությունը: ՓՄՁ ոլորտի վիճակագրության համար նախատեսվել է ծրագիր, որը կիրականացվի ՏՀԶԿ կողմից 2017 թ.-ին:

9. Առաջարկություններ են ներկայացվել ՀՀ հարկային օրենսգրքի նախագծի՝ ՓՄՁ ոլորտին առնչվող դրույթների մասով՝ մասնավորապես հարկային այլընտրանքային ռեժիմների առաջարկվող սահմանափակումների վերացման և շրջանառության հարկով հարկման շեմի բարձրացման վերաբերյալ:

10. Մշակվել է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազոր մարմին ճանաչելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 1772-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշման նախագիծը, որով առաջարկվող լրացումները և փոփոխությունները թույլ կտան արտահանում չիրականացնող ՀՀ ընկերություններին ստանալ ապրանքի ծագման երկրի հավաստագիր և մասնակցել ՀՀ պետական գնումների մրցույթներին՝ ստանալով 15 տոկոս գնային առավելություն, որը սահմանված է Եվրասիական տնտեսական միության անդամ երկրների տարածքում արտադրվող ապրանքների համար՝ համաձայն «Գնումների գործընթացի կազմակերպման մասին» N 168-Ն որոշման 1-ին VII հոդվածի 35-րդ մասի բ. ենթակետի:

11. Մշակվել է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի փետրվարի 10-ի N 168-Ն «Գնումների գործընթացի կազմակերպման մասին»

որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշման նախագիծը, որով առաջարկվում է.

- Պետական գնումների շրջանակներում ներկայացնել ապրանքների ծագման երկրի հավաստագիրը US-1 (CT-1) ձևով, որը լրացվում է ռուսերեն լեզվով և սահմանվում են հավաստագրի լրացման առանձնահատկությունները, որոնք կիրառելի կլինեն միայն պետական գնումների շրջանակներում:

- Պետական գնումների շրջանակներում տրամադրված հավաստագրի ժամկետը սահմանել 1 տարի, որը ներկայացվում է ապրանքների մատակարարման առաջին խմբաքանակի հետ, և նորացվում է յուրաքանչյուր տարի՝ մեկ անգամ:

ՓՄՁ սուբյեկտներին աջակցություն

2016 թվականի ընթացքում շուրջ 4300 սկսնակ և գործող փոքր և միջին ձեռնարկատիրության սուբյեկտներին վարկային երաշխավորությունների տրամադրման, սկսնակ գործարարների ձեռներեցությանն աջակցության, ոլորտային աջակցության, գործարար տեղեկատվական, խորհրդատվական և ուսուցողական աջակցության, տեղական տնտեսական զարգացման ուղղություններով տրամադրվել է 8910 **աջակցություն**, ընդ որում աջակցություն ստացած ՓՄՁ սուբյեկտների 4%-ը գործում են Երևան քաղաքում, իսկ 96%-ը՝ ՀՀ մարզերում, առավելապես հեռավոր և սահմանամերձ գյուղական և քաղաքային համայնքներում:

1. **«ՓՄՁ-ի սուբյեկտներին աջակցության ենթակառուցվածքների պահպանում և ամրապնդում»** ծրագրային միջոցառման ուղղությամբ հաշվետու ժամանակահատվածում Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի կողմից ապահովվել են «Աջակցություն փոքր և միջին ձեռնարկատիրության սուբյեկտներին» 2016 թվականի ծրագրի իրականացման շրջանակներում սույն ծրագրային միջոցառման ուղղությամբ նախատեսված աշխատանքները:

2. **«ՓՄՁ-ի սուբյեկտներին գործարար ուսուցողական աջակցություն (կարողությունների զարգացում)»** ծրագրային միջոցառման ուղղությամբ հաշվետու ժամանակահատվածում՝

- **սկսնակ գործարարների ձեռներեցությանն աջակցություն** ծրագրային միջոցառման շրջանակներում մեկնարկել և ընթացքի մեջ է 10 ծրագիր¹, Գեղարքունիքի մարզի Սևան, Տավուշի մարզի Իջևան և Դիլիջան, ՀՀ Շիրակի

¹ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Սևան, Արագածոտնի մարզի Աշտարակ, Վայոց Ձորի մարզի Եղեգնաձոր, Կոտայքի մարզի Չարենցավան, Արարատի մարզի Արտաշատ քաղաքներում և Լոռու մարզի Օձուն գյուղում ծրագրերն իրականացվել են ԱՄՆ ՄՁԳ-ի Գործընկերություն հանուն գյուղական համայնքների բարգավաճման» (USAID PRP) համատեղ ծրագրի շրջանակներում:

ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի, Տավուշի մարզի Իջևան և Դիլիջան, Լոռու մարզի Վանաձոր քաղաքներում ծրագրերը իրականացվել են ՄԱԿ-ի արդյունաբերական զարգացման կազմակերպության (UNIDO) «Արդյունավետ աշխատանք Հայաստանում երիտասարդների համար. երիտասարդ ձեռներեցությունն աջակցություն» համատեղ ծրագրի շրջանակներում:

մարզի Գյումրի, Լոռու մարզի Վանաձոր, Վայոց Ձորի մարզի Եղեգնաձոր, Արարատի մարզի Արտաշատ, Արագածոտնի մարզի Աշտարակ, Կոտայքի մարզի Չարենցավան քաղաքներում և Լոռու մարզի Օձուն գյուղում: Ընդհանուր առմամբ նշված 10 վայրերում ծրագրերին մասնակցելու համար դիմել է 307 սկսնակ գործարար, որոնցից հարցազրույցների արդյունքում ընտրվել է 152 մասնակից (99-ը՝ կին, 53-ը՝ տղամարդ):

Ընդհանուր առմամբ, 2016 թվականին ծրագրի «Սկսնակ գործարարների ձեռներեցությանն աջակցություն» ծրագրի արդյունքում գրանցվել է 22 ՓՄՁ սուբյեկտ: Գրանցված ՓՄՁ սուբյեկտներից բոլորը գրանցվել են որպես անհատ ձեռնարկատերեր և ապահովում են 25 աշխատատեղ, որից 22-ը հանդիսանում են ինքնազբաղված, իսկ 3-ը ստեղծել են հավելյալ 2 աշխատատեղ: Պետական գրանցում ստացած սկսնակ գործարարների բաշխվածքն ըստ գործունեության ոլորտների հետևյալն է. արտադրության ոլորտում՝ 45%, ծառայությունների ոլորտում՝ 50%, առևտրի ոլորտում՝ 5%:

- **ՓՄՁ սուբյեկտներին ուսուցողական աջակցություն** ծրագրային միջոցառման շրջանակներում Գերմանական միջազգային համագործակցություն ընկերության (ԳՄՀԸ) «Մասնավոր հատվածի զարգացում Հարավային Կովկասում» ծրագրի շրջանակներում 2016թ-ին մեկնարկել է «Ձեռնարկատիրական հմտությունների զարգացում ՄԿՈՒ ոլորտում» պիլոտային ծրագիրը, որի նպատակն է աջակցել ՄԿՈՒ քոլեջներում ձեռնարկատիրական հմտությունների զարգացմանն ուղղված մոդուլային ծրագրի մշակման և իրականացման գործընթացներին, ծրագրի շրջանակներում 2016 թ-ի ընթացքում փորձարկել ՓՄՁ ԶԱԿ-ի կողմից մշակված «Ձեռնարկատիրական հմտություններ» մոդուլը և ներդնել ընտրված չորս ՄԿՈՒ հաստատություններում:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՓՄՁ ԶԱԿ-ի փորձագետներն իրականացրել են «Ձեռնարկատիրական հմտությունների զարգացում» թեմայով դասընթացավարների վերապատրաստման դասընթաց CEFЕ մեթոդաբանությամբ ՄԿՈՒ քոլեջների ուցուցիչների և ՄԿՈՒ ԶԱԿ-ի փորձագետների համար, որից հետո ՄԿՈՒ քոլեջներից վերապատրաստում անցած ուցուցիչների հետ մոդուլը փորձարկվել է ՄԿՈՒ 4 քոլեջներում՝ Վայոց Ձորի Տարածաշրջանային պետական քոլեջ, Տավուշի Տարածաշրջանային պետական քոլեջ, Հայաստանի Ազգային պոլիտեխնիկական քոլեջ, Երևանի Ինֆորմատիկայի պետական քոլեջ: Ընդհանուր առմամբ 4 քոլեջներից դիմորդների թիվը կազմել է 112, որոնցից հարցազրույցների արդյունքում ընտրվել և մասնակցել են ծրագրին 58 ուսանող:

Ասիական զարգացման բանկի (ADB) «Կանանց ձեռներեցության զարգացում» ծրագրի շրջանակներում ս.թ. մարտին մեկնարկեց «Գործարար կանանց ուղղորդում» (Mentorship) ծրագիրը, որի շրջանակներում ս.թ.մարտի 15-16-ը Աղվերանում կազմակերպվեց մենթորության երկօրյա դասընթաց/խորհրդատվություն Երևանում և ՀՀ մարզերում գործող 16 կին

ձեռներեցների համար, որոնցից 7-ը՝ փորձառու գործարար կանայք էին (mentors), իսկ 9-ը՝ սկսնակ գործարարներ (mentees):

Սույն թվականի հոկտեմբերի 24-ից մինչև նոյեմբերի 20-ը ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության «Ինքնազբաղվածության խթանման նպատակով փոքր ձեռնարկատիրության աջակցություն» ծրագրի շրջանակներում Զբաղվածության պետական գործակալության կողմից ուղղորդված 43 անմրցունակ անձանց տրամադրվել է ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացման համար ուսուցում և անհատական խորհրդատվություն 10 օր տևողությամբ ՀՀ Արագածոտն, Արմավիր, Արարատ, Կոտայք, Սյունիք և Վայոց Ձոր մարզերում և Երևան քաղաքում: Ծրագրի արդյունքում ՓՄՁ ԶԱԿ-ի մարզային մասնաճյուղերի և կենտրոնական գրասենյակի փորձագետների օգնությամբ կազմվել են գործարար ծրագրեր Զբաղվածության պետական գործակալության կողմից դրամաշնորհային ծրագրում ընդգրկվելու նպատակով:

ԱՄՆ ՄԶԳ կողմից ֆինանսավորվող «Գործընկերություն հանուն գյուղական համայնքների բարգավաճման» (USAID/PRP) և Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ/ՃՄՀԳ համատեղ ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ մի շարք մարզերում իրականացվել են տեխնոլոգիական դասընթացներ: Մասնավորապես, ՀՀ Սյունիքի մարզի Տաթև համայնքում գործող 8 և ՀՀ Լոռու մարզի Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում զբոսաշրջության ոլորտում գործող 14 գործարարների համար կազմակերպվել է «Հյուրատների կառավարում և հաճախորդների սպասարկում» թեմայով դասընթաց: Արարատի մարզի 11 սկսնակ գործարարների համար կազմակերպվել է դասընթաց/խորհրդատվություն «Ջերմոցային տնտեսություններում մշակաբույսերի աճեցման տեխնոլոգիաները» և «Ջերմոցային տնտեսությունների հիմնադրման/կառուցման աշխատանքները» թեմաներով: Արարատի մարզի Վեդի քաղաքում իրականացվել է «Պտուղ-բանջարեղենի չորացման պատշաճ արտադրական պրակտիկա և շուկայավարում» թեմայով դասընթաց 13 սկսնակ և գործող չրագործների համար: Տավուշի և Արարատի մարզերի 21 ջերմոցային տնտեսությունների համար կազմակերպվել է «Ջերմոցային տնտեսությունների արդյունավետ շահագործում և կառավարում» թեմայով տեխնոլոգիական դասընթաց:

Ընդհանուր առմամբ ուսուցողական աջակցության ծրագրի շրջանակներում աջակցություն են ստացել 278 **ՓՄՁ սուբյեկտի ներկայացուցիչներ**, որոնցից 152-ը «Սկսնակ գործարարների ձեռներեցությանն աջակցություն» ծրագրի շրջանակներում:

3. **«ՓՄՁ սուբյեկտներին գործարար տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցություն»** ծրագրային միջոցառման ուղղությամբ տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցության ծրագրերի շրջանակներում իրավասթենսդրական ակտերի և դրանցում տեղի ունեցած փոփոխությունների վերաբերյալ ՓՄՁ սուբյեկտներին իրազեկման, հաշվապահական հաշվառման,

մաքսային ձևակերպումների ու հաշվետվությունների ներկայացման և այլ ուղղություններով շուրջ 4300 սկսնակ և գործող ՓՄՁ սուբյեկտներին անհատական և խմբային հանդիպումների միջոցով տրամադրվել է 8417 աջակցություն:

Հայաստանի ՓՄՁ ՉԱԿ-ը Համաշխարհային բանկի խումբ հանդիսացող Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի և Տեսչական բարեփոխումների խմբի հետ համատեղ ս.թ. մայիս-հունիս ամիսների ընթացքում մեկնարկել է իրազեկում-խորհրդատվություն հարկային օրենսդրությանն առնչվող հարցերի և տեսչական ստուգումների վերաբերյալ ՀՀ բոլոր մարզերում գործող ՓՄՁ սուբյեկտների համար: Հանդիպումների ընթացքում գործարարներին ներկայացվել են հարկային օրենսդրության վերջին փոփոխությունները, մասնավորապես ընտանեկան ձեռնարկատիրության սուբյեկտների հարկման առանձնահատկությունները, «Շրջանառության հարկի մասին» ՀՀ օրենքում կատարված վերջին փոփոխությունները, էլեկտրոնային հաշվարկային փաստաթղթերի, նոր սերնդի ՀԴՄ-ների ներդրման/կիրառման առանձնահատկություններ, ինչպես նաև տեսչական ստուգումների մանրամասները, մասնավորապես ռիսկի վրա հիմնված ստուգումներ, տնտեսավարողների իրավունքներն ու պարտականությունները: Հանդիպման վերջին մասն իրականացվել է հարց ու պատասխանի ձևաչափով, որի ընթացքում գործարարները ստացել են իրենց հարցերի պատասխանները:

Վերը նշված փոփոխությունների վերաբերյալ ՓՄՁ սուբյեկտներին իրազեկելու նպատակով ՀՀ մարզերի քաղաքային և գյուղական համայնքներում իրականացվել են 10 սեմինար-խորհրդատվություններ, որոնց ներկա են եղել 438 ՓՄՁ սուբյեկտի ներկայացուցիչներ: Սեմինարների ընթացքում ՓՄՁ սուբյեկտներին տրամադրվել է նշված փոփոխությունները պարզաբանող՝ Հայաստանի ՓՄՁ ՉԱԿ-ի, Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի և Տեսչական բարեփոխումների խմբի կողմից մշակված և տպագրված տեղեկատվական թերթիկներ:

Ս.թ. հուլիս-օգոստոս ամիսներին Հայաստանի ՓՄՁ ՉԱԿ-ը ԱՄՆ ՄՁԳ «Հարկային բարեփոխումների ծրագրի» (USAID TRP) հետ համատեղ կազմակերպել է 3 կլոր սեղան-քննարկումներ ՀՀ Կոտայքի, Լոռու և Վայոց Ձորի մարզերի գործարարների հետ: Հանդիպման ընթացքում գործարարներին ներկայացվել են «Հարկային բարեփոխումների ծրագրի» (USAID TRP) կողմից իրականացված Ձեռնարկատիրությանն խոչընդոտող խնդիրների վերաբերյալ հետազոտության արդյունքները, ինչպես նաև վերհանվել են առկա խնդիրները, որոնք հիմանականում վերաբերում էին հարկային վարչարարությանը և սննդի արտադրությունում առկա թույլտվություններին:

Ս.թ. սեպտեմբեր ամսին Հայաստանի ՓՄՁ ՉԱԿ-ը Համաշխարհային բանկի խումբ հանդիսացող Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի հետ համատեղ կազմակերպել է 2 կլոր սեղան-քննարկումներ Երևան քաղաքում գործող ՓՄՁ սուբյեկտների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են արդյունավետ ձեռնարկատիրական գործունեություն վարելուն խոչընդոտող առկա խնդիրները:

4. «**ՓՄՁ սուբյեկտներին ֆինանսական և ներդրումային աջակցություն**» ծրագրային միջոցառման ուղղությամբ իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

- «Սկսնակ գործարարներին ֆինանսական աջակցություն (վարկային երաշխավորությունների տրամադրում)» ծրագրային միջոցառման շրջանակներում ֆինանսական աջակցություն են ստացել 14 սկսնակ գործարար: Ստացված վարկերի ընդհանուր գումարը կազմել է 59.9 մլն ՀՀ դրամ, Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի երաշխավորությունը՝ 61.6 մլն ՀՀ դրամ: Վարկավորումն իրականացվել է գործընկեր «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ի միջոցով:

Ընդհանուր առմամբ, ՓՄՁ-ի սուբյեկտներին ֆինանսական և ներդրումային աջակցություն ծրագրի շրջանակներում աջակցություն են ստացել 15 սկսնակ և գործող ՓՄՁ սուբյեկտներ:

«ՓՄՁ սուբյեկտներին ուղղակի վարկավորում և սեփական կապիտալի ֆինանսավորում» ծրագրային միջոցառման շրջանակներում «ՓՄՁ ներդրումներ» ՈՒՎԿ ՓԲԸ կողմից 2016թ-ի դեկտեմբերի 23-ի դրությամբ տրամադրվել է թվով 35 վարկ, այդ թվում՝ վարկավորվել է թվով 26 իրավաբանական անձ և 8 անհատ ձեռնարկատեր: Հաշվետու ժամանակաշրջանում վարկավորման ծավալը կազմել է շուրջ 2 մլրդ ՀՀ դրամ, որը նպաստել է նոր արտադրության կազմակերպմանը և զարգացմանը, արտահանման խթանմանը, ինչպես նաև նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը կամ գործող աշխատատեղերի պահպանմանը ոչ միայն մոտակա, այլ նաև երկրի հեռավոր և սահմանամերձ բնակավայրերում: Նպատակ ունենալով նպաստել ՀՀ-ում տարածաշրջանների համաչափ զարգացմանը՝ «ՓՄՁ ներդրումներ» ՈՒՎԿ ՓԲԸ-ն վարկային քաղաքականություն մշակելիս և իրականացնելիս նախապատվությունը տվել է այն ծրագրերին, որոնց նախաձեռնողները գործունեություն են ծավալում ՀՀ մարզերում, ինչի արդյունքում ՀՀ մարզերի տնտեսվարողներին 2016թ-ի հունվարից առ դեկտեմբերի 23-ը տրամադրված վարկերը կազմել են շուրջ 65%-ը:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում շարունակվել է նաև արտահանման ուղղվածություն ունեցող մշակող արդյունաբերության ոլորտի կազմակերպություններին «ՓՄՁ ներդրումներ» ՈՒՎԿ ՓԲԸ-ի կողմից տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորումը Հայաստանի զարգացման հիմնադրամի հետ համագործակցության շրջանակներում: Նշված համագործակցության արդյունքում 2016թ-ի առաջին ինն ամիսների ընթացքում տրամադրված վարկերից թվով 9 վարկերի (ընդհանուր գումարը կազմում է 841 մլն ՀՀ դրամ) տոկոսադրույքների երեք տոկոսային կետին համարժեք գումարները և թվով 1 վարկի (100 մլն ՀՀ դրամ) տոկոսադրույքի յոթ տոկոսային կետին համարժեք գումարը, վարկի առաջին երկու տարվա ընթացքում սուբսիդավորվում են:

Միևնույն ժամանակ, գյուղատնտեսության ոլորտի զարգացման համար մատչելի ու արտոնյալ պայմաններով գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալությամբ տրամադրման գործընթացը շարունակելու նպատակով «ՓՄՁ ներդրումներ» ՈՒՎԿ ՓԲԸ-ի կողմից 2016թ-ի հունվարից առ

դեկտեմբերի 23-ը թվով 1 գյուղացիական համայնքի 27,5 մլն ՀՀ դրամ արժողությամբ գյուղատնտեսական տեխնիկա (կոմբայն) տրամադրվել է լիզինգով:

«ՓՄՁ ներդրումներ» ՈՒՎԿ ՓԲԸ-ն ֆինանսավորումն իրականացրել է Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարությունից ներգրավված վարկային միջոցների մնացորդի, ինչպես նաև համագործակցության շրջանակներում Եվրոպական Ներդրումային Բանկից ներգրավված շուրջ 600 մլն ՀՀ դրամ վարկային միջոցների հաշվին:

5. **«Տեղական տնտեսական զարգացում և ոլորտային բիզնեսներին աջակցություն»** ծրագրային միջոցառման ուղղությամբ հաշվետու ժամանակահատվածում համայնքների տնտեսական ներուժի բացահայտման ուղղությամբ ԱՄՆ ՄՁԳ կողմից ֆինանսավորվող «Գործընկերություն հանուն գյուղական համայնքների բարգավաճման» (USAID/PRP) ծրագրի շրջանակներում, համայնքների տնտեսական ներուժի բացահայտման ուղղությամբ «Մրցակցային առավելությունների մասնակցային գնահատում» է իրականացվել 5 համայնքային խմբերում (կլաստեր), որտեղ ընդգրկվել են 19 համայնքներ: Բացահայտվել են տնտեսական և ենթակառուցվածքային 82 նախաձեռնություններ:

Ենթակառուցվածքային ծրագրերից իրականացվել են.

- «Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոնի» (ԱԳԶԿ) հետ համագործակցությամբ հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ Արագածոտնի մարզի Արագածավան և Կոտայքի մարզի Նոր գյուղ համայնքներում հիմնվել են Գյուղատնտեսական և Անասնաբուժական Սպասարկման Կենտրոններ (ԳԱՍԿ):
- «ՀՀ Կոտայքի մարզի Բջնի համայնքի ոռոգման համակարգի նոր խողովակաշարի տեղադրման» ծրագրի շինարարական աշխատանքները:
- «ՀՀ Տավուշի մարզի Զորական գյուղական համայնքի Սարիթաղ թաղամասի ոռոգման համակարգի վերակառուցման» ծրագրի շինարարական աշխատանքները:
- «ՀՀ Լոռու մարզի Կուրթան գյուղական համայնքի հացահատիկի գտման կենտրոնի կառուցման» ծրագրի շինարարական աշխատանքները:
- «ՀՀ Տավուշի մարզի Կողբ համայնքի ոռոգման համակարգի վերակառուցման» ծրագրի շինարարական աշխատանքները:
- «ՀՀ Տավուշի մարզի Ենոքավան գյուղական համայնքի տարածքում գտնվող տուրիզմի զարգացման կենտրոնի հիմնադրման աջակցության» ծրագրի շինարարական աշխատանքները:
- ՀՀ Սյունիքի մարզի Տաթև համայնքում հիմնված՝ խոտաբույսերի հավաքման, սորտավորման և փաթեթավորման կենտրոնի, անհրաժեշտ սարքավորումների և գույքի տրամադրման աշխատանքները:
- Ենթակառուցվածքային ծրագրերի շրջանակում՝ սոխի, արևածաղկի և եգիպտացորենի ցանքն արդյունավետ կազմակերպելու նպատակով

համայնքների համաֆինանսավորմամբ մեկական ճշգրիտ ցանքի սերմնացան է տրամադրվել Ջորական և Բագրատաշեն համայնքներին:

Ընդհանուր առմամբ՝ իրականացվել է 10 ենթակառուցվածքային ծրագիր, 2017 թվականի իրականացման համար հաստատվել է ենթակառուցվածքային 5 ծրագիր: «Մրցակցային առավելությունների մասնակցային գնահատում» է իրականացվել 5 համայնքային խմբերում (կլաստեր), բացահայտվել են տնտեսական և ենթակառուցվածքային 82 նախաձեռնություններ: Դրամաշնորհ են ստացել 10 ձեռնարկատերեր: Մշակվել և տպագրվել են 1 տեխնոլոգիական և 2 գործարար ուղեցույցներ:

6. **«Կանանց ձեռներեցությանն աջակցություն»** ծրագրային միջոցառման ուղղությամբ հաշվետու ժամանակահատվածում մեկնարկել է «Լավագույն կին գործարար» 2016 թվականի ՀՀ վարչապետի մրցանակաբաշխության կազմակերպչական աշխատանքները: ՀՀ տնտեսական զարգացման բնագավառում կանանց ձեռնարկատիրական նախաձեռնողության խրախուսման, տնտեսության տարբեր ճյուղերում կին գործարարների նվաճումներն ըստ արժանավույն գնահատման, հանրահռչակման և սատարման նպատակով հայտարարվել է «Լավագույն կին գործարար» 2016 թվականի մրցանակաբաշխությունը 6 անվանակարգերով. «Լավագույն կին գործատու», «Լավագույն կին նորարար», «Կին գործարարի լավագույն ապրանքանիշ», «Լավագույն երիտասարդ կին գործարար», «Լավագույն սկսնակ կին գործարար» և «Լավագույն արտահանող կին գործարար»:

Հունիսի 29-ին «Ռեդիսոն Բլու» հյուրանոցում կայացած հանդիսավոր միջոցառման ընթացքում ՀՀ վարչապետի անունից մասնակիցներին ողջունեց և մրցանակաբաշխության 12 հաղթողներին (6-ը՝ Երևանից և 6-ը՝ ՀՀ մարզերից) մրցանակներ հանձնեց ՀՀ փոխվարչապետը:

Այս տարի խրախուսական մրցանակ է շնորհել նաև ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունը և Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը:

26 կին գործարարների խրախուսական պատվոգրեր, նվերներ և մրցանակներ հանձնեցին նաև միջազգային մի շարք կազմակերպություններ:

Մրցանակաբաշխության ավարտից հետո կազմակերպվեց քննարկում «Կին գործարարների մարտահրավերները» խորագրով, որին մասնակցեցին 40 կին գործարար:

7. **«Տեղական արտադրանքի արտահանմանն աջակցություն և ՓՄՁ սուբյեկտների միջազգային համագործակցության ընդլայնման ապահովում»** ծրագրային միջոցառման ուղղությամբ հաշվետու ժամանակահատվածում մշակվել և գործարարների շրջանում տարածվել է Հայաստանում ՁԵՑ-ի հաղորդակցման կենտրոնի էլեկտրոնային նորությունների ամսական տեղեկաթերթի 12 նոր համար՝ անգլերեն և հայերեն լեզուներով, որոնց հասցեատերերի քանակը գերազանցում է 3000-ը: Տեղեկաթերթը պարունակում է տեղեկատվություն հաղորդակցման

կենտրոնի գործունեության, գործարար և տեխնոլոգիական համագործակցության առաջարկների և արտերկրում նախատեսվող գործարար միջոցառումների վերաբերյալ: Բացի այդ, մշակվել և հայ գործարարների շրջանում տարածվել է նաև «Միջազգային գործարար համագործակցության միջոցառումներ» խորագրով տեղեկաթերթի 4 համար, որն իր մեջ ներառում է տեղեկատվություն արտերկրներում տեղի ունեցող միջոցառումների մասին: Այս տեղեկաթերթի հասցեատերերի քանակը ևս գերազանցում է 3000-ը:

Մշակվել և շուրջ 350 գիտահետազոտական ինստիտուտների միջև տարածվել է «Տեխնոլոգիական առաջարկների և հարցումների» եռամսյակային տեղեկաթերթի 1 համար, որն իր մեջ պարունակում է տեխնոլոգիական առաջարկներ և հարցումներ ՁԵՑ անդամ երկրներից:

Հաշվետու ժամանակահատվածում կազմակերպվել են նաև ՓՄՁ սուբյեկտների միջազգայնացմանն ու մրցունակության բարձրացմանն ուղղված մի շարք միջոցառումներ: Մասնավորապես, 2016թ.-ի մայիս-նոյեմբեր ամիսների ընթացքում ՀՀ Կոտայքի մարզի Չարենցավան, ՀՀ Լոռու մարզի Վանաձոր, ՀՀ Շիրակի մարզի Գյումրի, ՀՀ Արարատի մարզի Արտաշատ և Երևան քաղաքներում կազմակերպվել են 8 տեղեկատվական միջոցառումներ, որոնց ընթացքում ներկայացվել են ոչ միայն ՁԵՑ գործիքները, այլև Հայաստանի արտահանման և ներմուծման ընթացակարգերը, ԵՄ կողմից ֆինանսավորվող այլ ծրագրերը, որոնք ուղղված են Հայաստանում ՓՄՁ ոլորտի աջակցմանը: Հանդիպումների ընթացքում Հայաստանում Եվրոպական միության պատվիրակության ներկայացուցչի կողմից ներկայացվել է ԵՄ արտոնությունների ընդհանրացված (GSP+) համակարգը, ինչպես նաև ԵՄ արտահանման տեղեկատուն (Export help desk): Բացի այդ, Վերակառուցման և զարգացման Եվրոպական բանկի ներկայացուցչի կողմից ՓՄՁ սուբյեկտներին է ներկայացվել համաֆինանսավորման սկզբունքով գործարար խորհրդատվության տրամադրումը տարատեսակ ոլորտներում: Գործարար աջակցության ծառայություններ մատուցող շահագրգիռ կազմակերպությունների կողմից ներկայացվել է արտահանման ռազմավարությունը և այլ թեմաներ: Նշված 8 միջոցառումներին ապահովվել է 82 ՓՄՁ սուբյեկտների և գործարար աջակցություն տրամադրող 26 կառույցների ներկայացուցիչների մասնակցությունը:

Ս.թ. հունիսի 17-ին համագործակցության հուշագիր է կնքվել Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի և Ռուսաստանի Դաշնության ՁԵՑ գործընկեր «Յուգրայի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության արտահանմանն ուղղված սուբյեկտների աջակցման կորորդինացման կենտրոն» հիմնադրամի միջև: Ի թիվս ձեռք բերված այլ համաձայնությունների, համաձայն Հուշագրի, կողմերը պարտավորվում են փոխհամագործակցել Հայաստանի և Խանտի-Մանսիյսկի Յուգրա ինքնավար մարզի փոքր և միջին ձեռնարկատերերի միջև համագործակցության աջակցության տրամադրման ուղղությամբ:

2016 թվականի ընթացքում, ձեռնարկությունների եվրոպական ցանցի գործունեության շրջանակներում, ընդհանուր առմամբ աջակցություն է տրամադրվել 190 ՓՄՁ սուբյեկտների, այդ թվում՝ 25 ՓՄՁ սուբյեկտների գործարար

նկարագրեր տեղադրվել են ՁԵՑ-ում, 82-ը՝ ԵՄ արտահանման գործիքների վերաբերյալ կազմակերպված հանդիպումների մասնակիցներն են, 75 ՓՄՁ սուբյեկտների տրամադրվել են տարբեր տեսակի աջակցություններ, այդ թվում՝ հարցումների տեղադրում ՁԵՑ-ում, հետաքրքրության առաջարկների ուղարկում և ստացված կոնտակտների ներկայացում տեղական ընկերություններին, հետաքրքրության առաջարկների ստացում և նշված ընկերությունների տվյալների ներկայացում, մասնակցություն բիզնեսի միջազգայնացման տեղեկատվական միջոցառումներին, մասնակցություն «Շինարարություն և ինտերիեր», ինչպես նաև «Արտադրված է Հայաստանում 2016» և «Ռուսաստան-Հայաստան-Իրան 2016» ցուցահանդեսների շրջանակներում կազմակերպված գործարար հանդիպումներին, անհատական խորհրդատվության ստացում, ինչպես նաև 8 հայկական ընկերությունների կողմից համագործակցության համաձայնագրերի կնքում Ձեռնարկությունների Եվրոպական Ցանցի անդամ երկրներում (այդ թվում՝ Լատվիա, Նորվեգիա, Բուլղարիա, Իսպանիա, Ֆրանսիա և այլն) գործող ընկերությունների հետ:

8. «Միջազգային և օտարերկրյա դոնոր կազմակերպությունների հետ ՓՄՁ ոլորտի զարգացման համատեղ (համաֆինանսավորման սկզբունքով) ծրագրերի մշակում և իրականացում»

• **ԱՄՆ ՄՁԳ ֆինանսավորմամբ իրականացվող «Գործընկերություն հանուն գյուղական համայնքների բարգավաճման» ծրագրի «Տեղական տնտեսական զարգացում»** բաղադրիչների շրջանակում տնտեսության մասնակցային գնահատումներ են իրականացվել 5 համայնքային խմբերում (կլաստեր), որտեղ ընդգրկվել են 19 համայնքներ: Բացահայտվել են համայնքների տնտեսական զարգացման հեռանկարները և նախաձեռնությունները, որոնք ամփոփվել են համապատասխան հաշվետվություններում: Կատարված վերլուծությունները հիմք են ծառայել ծրագրի թիրախային համայնքներում տնտեսական զարգացման մի շարք այլ միջոցառումների իրականացման համար: Մասնավորապես՝ մեկնարկվել է «Սկսնակ գործարարների ձեռներեցությանն աջակցության» ծրագիրը ՀՀ Արագածոտնի մարզի Աշտարակ քաղաքում, Գեղարքունիքի մարզի Սևան քաղաքում, Լոռու մարզի Օձուն գյուղում, Վայոց Ձորի մարզի Եղեգնաձոր քաղաքում, Կոտայքի մարզի Չարենցավան քաղաքում և Արարատի մարզի Արտաշատ քաղաքում: Ծրագրի համար թիրախային ոլորտներ են ճանաչվել պանրագործությունը, չրերի արտադրությունը, ջերմոցային տնտեսությունները, սառնարանային տնտեսությունները և հյուրատնային բիզնեսը:

«**Շուկաների հասանելիություն**» բաղադրիչի շրջանակներում շարունակվել են «3 Սերունդ» հովանոցային ապրանքանիշի առաջնղման աշխատանքները: Ավելի քան 20 ընկերությունների տրամադրվել է խորհրդատվություն և աջակցություն նոր շուկաներ մուտք գործելու ուղղությամբ:

«**Փոքր ենթակառուցվածքների զարգացում**» բաղադրիչի շրջանակներում հաշվետու ժամանակաշրջանում ավարտվել են 10 ենթակառուցվածքային ծրագրեր ՀՀ Արագածոտնի, Տավուշի, Լոռու, Կոտայքի և Սյունիքի մարզերում: Ընթացքի մեջ են ևս 5 ծրագրեր: Նշված բաղադրիչի շրջանակներում «Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոնի» (ԱԳԶԿ) հետ համագործակցությամբ հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ Արագածոտնի մարզի Արագածավան համայնքում և ՀՀ Կոտայքի մարզի Նոր Գյուղ համայնքում հիմնվել են «Գյուղատնտեսական և անասնաբուժական ապասարկման կենտրոններ» (ԳԱՍԿ): Մասնագիտացված կենտրոններն ուղղված են Հայաստանում անասնապահության ոլորտի զարգացմանը և նպաստելու են առաջադեմ տեխնոլոգիաների և ֆերմերային գործարարության զարգացման փորձի առաջխաղացմանը:

«**Գյուղական համայնքների բնության պահպանություն**» բաղադրիչի շրջանակներում կայուն զարգացում ապահովելու նպատակով աջակցություն է ցուցաբերվում աղետակայուն համայնքների ձևավորմանը, որոնք իրենց զարգացման պլաններում կձեռնարկեն քայլեր ռիսկերի կառավարման ուղղությամբ: Հաշվետու ժամանակահատվածում աղետների ռիսկերի նվազեցման վերլուծություններ են իրականացվել ծրագրի թիրախային 7 գյուղական համայնքներում: Վերլուծության հետ միասին համայնքին է հանձնվում նաև իրենց համայնքի աղետների ռիսկերի կառավարման հավաստագիրը:

Բաղադրիչի շրջանակներում աջակցություն է ցուցաբերվելու նաև բացասական ազդեցության տակ գտնվող համայնքներին՝ բնապահպանական ծրագրերի մշակման ու իրականացման գործընթացում: Բացասական ազդեցության տակ գտնվող համայնքներն ունեն հնարավորություն բնապահպանական ծրագրերի իրականացման համար պետական բյուջեից ստանալու նպատակային հատկացումներ, որոնք առաջանում են տվյալ համայնքներում ձեռնարկությունների բնապահպանական վճարներից: Հաշվետու ժամանակահատվածում աջակցություն է ցուցաբերվել Ախթալա համայնքում պուրակի (կանաչ գոտու) կառուցման աշխատանքներին: Մասնավորապես՝ աջակցություն է ցուցաբերվել համայնքին համապատասխան առաջարկի մշակման և ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացման հարցում, ինչպես նաև համաֆինասավորվել են շինարարական աշխատանքները:

Նույն բաղադրիչի շրջանակներում աջակցություն է ցուցաբերվել Քաջարան համայնքում պլաստիկ թափոնների հավաքման հարցերում: Մասնավորապես՝ աջակցություն է ցուցաբերվել համայնքին համապատասխան առաջարկի մշակման և ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացման հարցում, ինչպես նաև 30 արկղների պատրաստման և տեղադրման հարցում:

Ներկայումս ընթացքի մեջ են Բագրատաշեն համայնքում կանաչ գոտու ստեղծման ծրագրի մշակման աշխատանքները:

«Ձեռնարկատիրական աշխատանք Հայաստանի երիտասարդության համար» ՄԱԿ-ի արդյունաբերական զարգացման կազմակերպության (UNIDO)/Հայաստանի ՓՄՁ ՁԱԿ-ի համատեղ ծրագիր

Ծրագրի ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել 25 «Սկսնակ գործարարների աջակցության ծրագրեր» շուրջ 300 սկսնակ երիտասարդ գործարարների մասնակցությամբ և արդյունքում ունենալ առնվազն 80 ֆինանսավորված գործարար ծրագրեր:

Ծրագրի ընդհանուր տևողությունը 44 ամիս է: Ծրագրի ֆինանսավորումն իրականացվում է Ավստրիայի կառավարության կողմից:

Ծրագրի շրջանակներում հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացվել են երիտասարդների մասնակցությամբ «Սկսնակ գործարարների աջակցության» 2 ծրագրեր:

«Տեղական արտադրանքի զարգացում և տեղական ապրանքանիշերի առաջնդում Հայաստանում – փուլ - 2» Հայաստանի ՓՄՁ ՁԱԿ/ՃՄՀԳ (Ճապոնիայի միջազգային համագործակցության գործակալություն) համատեղ ծրագիր

2016թ. հուլիսի 18-ից մեկնարկել է Հայաստանի ՓՄՁ ՁԱԿ/ՃՄՀԳ համատեղ «Տեղական արտադրանքի զարգացում և տեղական ապրանքանիշերի առաջնդում Հայաստանում – փուլ - 2» ծրագիրը, որը հանդիսանում է 2013-2016 թթ. իրականացված «Տեղական արտադրանքի զարգացում և տեղական ապրանքանիշերի առաջնդում Հայաստանում» ծրագրի շարունակությունը:

Ծրագրի «փուլ 2»-ը ուղղված է ծրագրի նախորդ փուլի իրականացման ընթացքում ստեղծված դրական արդյունքների և ազդեցությունների տարածմանն ամբողջ երկրում՝ ավելի ընդարձակ առաջադրանքներով, ինչպիսիք են արտահանման ու զբոսաշրջության առաջնդումը/խթանումը տեղական ու միջազգային շուկաներում:

Ծրագրի հիմնական գործողությունները ներառում են.

- Հայ փորձագետների կարողությունների զարգացում,
- Հայկական տեղական ապրանքների առաջնդում միջազգային շուկաներում,
- Ծրագրի փորձնական իրականացման վայրերի վերաբերյալ զբոսաշրջային փաթեթների առաջնդում տեղական և միջազգային շուկաների համար,
- Տեխնիկական աջակցության ցուցաբերում աճի ներուժ ունեցող ՓՄՁ-ներին,
- Շուկայավարման հարթակների ձևավորում տեղական ապրանքների և ծառայությունների ներկայացման նպատակով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացվել է ծրագրի միացյալ համակարգող խորհրդի առաջին նիստը, որի արդյունքում հաստատվել է ծրագրի իրականացման առաջին տարվա գործողությունների պլանը:

Հաշվետու ժամանակահատվածում մեկնարկել է «Խորացված ՄԳՄԱ մեթոդի» մշակման գործընթացը, որի արդյունքում նախատեսվում է ստեղծել սկսնակ և գործող ՓՄՁ-ներին տեխնիկական աջակցության համալիր գործիքակազմ, որը կընդլայնի Հայաստանի ՓՄՁ ՋԱԿ-ի կողմից տրամադրվող աջակցության հնարավորությունները:

Ծրագրի մեկնարկից սկսված հետազոտական աշխատանքներ են իրականացվում Լոռու և Սյունիքի մարզերում ճամփեգրյա կայանների հիմնման գործողությունների շրջանակում:

Արտահանման խթանման ուղղված գործողությունների շրջանակում հաշվետու ժամանակահատվածում ծրագրի փորձագիտական թիմը այցելություններ է իրականացրել Հայաստանի մարզերում գործող և արտահանման ներուժ ունեցող ՓՄՁ սուբյեկտների՝ նրանց արտադրական պայմաններին, կարողություններին և արտահանման փորձին ծանոթանալու նպատակով: Հավաքագրված տեղեկատվության հիման վրա կմշակվեն համապատասխան գործողություններ:

Տեղական զբոսաշրջության խթանման գործողությունների շրջանակում հաշվետու ժամանակահատվածում այցելություններ են իրականացվել մարզեր՝ զբոսաշրջային ռեսուրսների, հյուրնկալության ենթակառուցվածքների, դրանց կողմից մատուցվող ծառայությունների որակին ծանոթանալու նպատակով: Հավաքագրված տվյալները մշակվել են և կատարվել են համապատասխան եզրակացություններ՝ հետագա գործողությունների պլանավորման համար: Այս գործողության շրջանակում ս.թ. հոկտեմբերի 18-ին կազմակերպվել է խմբային քննարկում 8 (ութ) ներքին զբոսաշրջության մեջ մասնագիտացված տեղական տուրօպերատորների հետ: Նրանց ներկայացվել են ճապոնացի զբոսաշրջիկների նախասիրությունները և առաջարկվել մշակել զբոսաշրջային փաթեթներ՝ ձևավորված հատուկ ճապոնացի զբոսաշրջիկների համար: Փաթեթների մշակման գործողությունները ներկայումս ընթանում են ճապոնացի փորձագետների հետ համագործակցությամբ: Աշխատանքի ավարտից հետո նախատեսվում է մշակված առաջարկները ներկայացնել ճապոնական տուրօպերատորներին:

Հաշվետու ժամանակահատվածում ծրագրի աջակցությամբ 3 (երեք) ՓՄՁ սուբյեկտներ մասնակցել են «Գյուղական կյանքի և ավադույթների փառատոնին»:

ԵՄ տարածքային զարգացման պիլոտային դրամաշնորհային ծրագիր (Pilot Regional Development Programme (PRDP) – Armenia)

Հայաստանի ՓՄՁ ՋԱԿ-ը մասնակցում է ԵՄ կողմից ֆինասավորվող մրցույթին չորս տեղական կազմակերպությունների հետ գործընկերությամբ իր կողմից մշակված ծրագրային առաջարկով "Boosting competitiveness of regional SMEs, as a core precondition for local/regional economic development":

Ծրագրի արդյունքում կստեղծվեն ավելի քան 60 կայուն աշխատատեղեր և կստեղծվեն շուրջ 50 նոր ՓՄՁ-ներ, շուրջ 100 ձեռնարկություններ կստանան բազմակողմանի աջակցություն և կգրանցեն մրցունակության աճ (շրջանառության աճ, աշխատատեղերի աճ, նորարարական մոտեցումներ բիզնեսի կազմակերպման և կառավարման հարցերում, նոր արտադրանք/ծառայություն, նոր շուկաներ և այլն):

Ծրագիրն ունի ենթակառուցվածքային բաղադրիչ, որի շրջանակներում նախատեսվում է «ճամփեգրյա կայանի» կառուցում, որը կկատարի հետևյալ գործառույթները.

- 1) տեղական արտադրանքի ուղիղ վաճառքի կետ,
- 2) տեղեկատվական կենտրոն և հանգստի կետ զբոսաշրջիկների համար,
- 3) ուսուցողական կենտրոն տեղի գործարարների համար:

Ծրագիրն իրականացվելու է կոնսորցիումի կողմից, որը կգլխավորի Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը: Գործընկեր կազմակերպություններն են. «Ռազմավարական զարգացման գործակալություն» ՀԿ, «Արմավիրի զարգացման կենտրոն» ՀԿ, «Սպիտակ-Ֆերմեր» ՀԿ, «Սյուն» ՀԿ:

Ս.թ. հոկտեմբերի 12-ին Եվրահանձնաժողովից ստացված պաշտոնական գրության հիման վրա Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի առաջարկն անցել է բոլոր գնահատման փուլերը և դեկտեմբերի 13-ին տեղի է ունեցել դրամաշնորհային համաձայնագրի պաշտոնական ստորագրման արարողությունը: Ծրագրի մեկնարկը նախատեսվում է 2017թ. հունվար-փետրվար ամիսներին: Ծրագրի ընդհանուր տևողությունը 24 ամիս է:

«ERASMUS երիտասարդ ձեռներեցների համար» ծրագիր

Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը որպես գործընկեր կազմակերպություն մասնակցում է ԵՄ կողմից ֆինասավորվող «ERASMUS երիտասարդ ձեռներեցների համար» ծրագրին: ERASMUS ծրագրին Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը հնարավորություն ունեցավ դիմելու COSME ծրագրին Հայաստանի անդամակցության շնորհիվ:

Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը ծրագրին մասնակցում է 9 երկրներից ներկայացված և 10 կազմակերպություններից բաղկացած կոնսորցիումով:

ERASMUS ծրագրի նպատակն է նպաստել երիտասարդ ձեռներեցների ձեռնարկատիրական հմտությունների զարգացմանը, մրցունակության բարձրացմանը՝ արտերկրյա համանման ոլորտում գործող փորձառու կազմակերպությունների հետ փորձի փոխանակման և գործնական կապերի հաստատման միջոցով:

Սույն թվականի մայիս ամսին 5 տարի ժամկետով շրջանակային համաձայնագիր է ստորագրվել Կոնսորցիումի և Եվրահանձնաժողովի միջև, իսկ նոյեմբերի 30-ին Կոնսորցիումի կողմից մշակվել և ներկայացվել է 2017-2018թթ. աշխատանքային ծրագիրը: Եվրահանձնաժողովի կողմից աշխատանքային ծրագիրը հավանության արժանանալու դեպքում ծրագիրը կմեկնարկի 2017թ. հունվար-փետրվարից:

9. Աջակցության այլ ծրագրեր

Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ հիմնադրամի կողմից իրականացվում են նաև հետևյալ ծրագրերը՝

- **ՓՄՁ սուբյեկտների կողմից նոր սերնդի հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ձեռքբերման արժեքի փոխհատուցման ծրագիր**

ՀՀ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 11-ի N 1017-Ն որոշման համաձայն՝ Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ հիմնադրամին հատկացվել է 150,0 մլն ՀՀ դրամ գումար ՓՄՁ սուբյեկտների կողմից նոր սերնդի հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ձեռքբերման արժեքի սուբսիդավորման նպատակով:

2016 թվականի ընթացքում «ՓՄՁ սուբյեկտների կողմից նոր սերնդի հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ձեռքբերման արժեքի փոխհատուցման» ծրագրի շրջանակներում սուբսիդավորվել է ՓՄՁ սուբյեկտների կողմից ներկայացված 472 հայտ: Սուբսիդավորման ընդհանուր գումարը կազմել է 14,860,000 ՀՀ դրամ:

- **Գյուղատնտեսական տեխնիկայի և հարակից սարքավորումների ձեռքբերմանն աջակցության ծրագիր**

ՀՀ կառավարության 2013 թվականի հունիսի 20-ի N 650-ն որոշման համաձայն՝ Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը 2015 թվականին պայմանագրեր է կնքել Բելառուսի Հանրապետության «Մինսկի տրակտորների գործարան»-ի և Ռուսաստանի Դաշնության «Ռոստտելմաշ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության հետ՝ կոմբայններ ու տրակտորներ ձեռք բերելու և ՀՀ քաղաքացիներին, համայնքներին ու կազմակերպություններին համապատասխան պայմաններով տրամադրելու նպատակով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում վաճառվել է ռուսական արտադրության «Նիվա էֆֆեկտ» մակնիշի 1 հացահատիկահավաք կոմբայն, 2 հատ ճշգրիտ ցանքի սերմնացան ՍՊՁ-6ԼՏ, 2 հատ փխրեցուցիչ: